

Informacja do BIP o wynikach kontroli problemowej w Gminie Grudziądz

Sporządzona w oparciu o ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1330 ze zm.) art. 4 ust. 1, pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4, ppkt a.

Cel kontroli: kontrola problemowa w ramach nadzoru Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nad działalnością samorządu terytorialnego w zakresie zadań realizowanych wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390).

Temat kontroli: Działania podejmowane przez gminę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Czas przeprowadzenia kontroli: 24-25 i 26 kwietnia 2019 r.

W wyniku prowadzonego postępowania kontrolnego działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą została oceniona pozytywnie z nieprawidłowościami. Uzasadnieniem powyższej oceny jest ustalony w trakcie kontroli stan faktyczny i prawny przedstawiony w protokole kontrolnym, podpisany przez Pana Wójta Gminy Grudziądz w dniu 31 maja 2019 r.

Uchwalony przez Radę Gminy Grudziądz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 zawiera diagnozę zjawiska przemocy w środowisku lokalnym, analizę problemów społecznych związanych z nim występujących na terenie Gminy. W Programie nie określono harmonogramu realizacji wyznaczonych celów, zadań, zasad monitoringu i sprawozdawczości. Dokument ten nie wskazuje na formy i standardy współpracy pomiędzy poszczególnymi wymienionymi w Programie podmiotami uprawnionymi w myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz nie określa zakresu w jakim każdy z tych podmiotów przyczyni się do realizacji zadań, celów szczegółowych i celu głównego. Program jest bardzo ogólny.

Gmina Grudziądz prawidłowo wywiązała się z zadania wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadząc przedsięwzięcia skierowane do rodziców, uczniów szkół, gwarantujące dostęp do poradnictwa i interwencji w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.

W celu udzielenia schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, Gmina Grudziądz informuje mieszkańców o możliwości całonocnego, bezpłatnego schronienia w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w wyniku doznawanej przemocy w rodzinie. Proponuje dostępne w województwie kujawsko-pomorskim Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi i w Jaksicach.

W zakresie realizacji przez Gminę Grudziądz obowiązku tworzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz zasad współpracy służb i instytucji w tym zakresie stwierdzono, że w dokumentach formalno-prawnych powołujących Zespół oraz w Regulaminie jego funkcjonowania zawarto błędne sformułowania, które na tym etapie funkcjonowania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (wejście w życie w 2005 r.) nie mogą mieć miejsca. Do nieprawidłowości, o których mowa należy:

- brak formalnego powołania Zespołu Interdyscyplinarnego przez wójta Gminy Grudziądz;
- określenie składu Zespołu w Załączniku do Uchwały Nr VII/20/2011 Rady Gminy Grudziądz, bez posiadanych kompetencji w tym zakresie;

- wskazanie procedury wyboru Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz jego kadencji na okres 3 lat, która nie wynika z przepisu prawa (kadencja 3 letnia nie dotyczy Zespołu);
- wadliwe zapisy Regulaminu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego nie zawierające podstaw prawnych na mocy, których funkcjonuje Zespół, brak daty opracowania stanowiący przeszkodę w ocenie czasokresu jego wprowadzenia.

Analiza treści Regulaminu wskazuje następujące nieprawidłowości:

- niejasne formułowanie zasad tworzenia grup roboczych i podejmowania działań w procedurze „Niebieskie Karty”. W § 4 ust. 3 zawarto zapis o treści: *Spotkania grup roboczych zwołuje się w przypadku zgłoszenia osób, rodzin, grup problemowych bądź środowiska, mających trudności lub wykazujących potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu sytuacji problemowych.* W § 5 ust. 4 wskazano, iż: *Skład grup roboczych uzależniony jest od problemu – może być zmienny, ustalany spośród członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Przy czym przez problem rozumie się **każdą trudną sytuację osoby, rodziny, grupy problemowej bądź środowiska, których rozwiązanie wykracza poza kompetencje jednej instytucji i wymaga zaangażowania innych podmiotów** (§ 1 ust. 4 Regulaminu).* Zespół Interdyscyplinarny oraz Grupy Robocze mają ściśle określone zadania zawarte w art. 9b ust. 2 i ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i nie ma delegacji prawnej do zajmowania się każdą trudną sytuacją osoby, czy rodziny (poza przemocą w rodzinie);
- nieprawidłowe określenie uprawnień dla Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej sformułowane w § 4 ust. 1 Regulaminu tj.: *„Zespołowi Interdyscyplinarnemu zgodnie z art. 9a ust 9 ustawy obsługę administracyjną zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudziądzu”;*
Zgodnie z art. 9a ust. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na gminny ośrodek pomocy społecznej nałożony jest wyłącznie obowiązek zapewnienia obsługi organizacyjno – technicznej, a nie administracyjnej, przy czym należy interpretować, że instytucja udostępnia Zespołowi pomieszczenie, niezbędny sprzęt, materiały biurowe, reguluje opłatę za media. Zespół Interdyscyplinarny stanowi odrębny podmiot od jednostek organizacyjnych gminy, realizujący ustawowo określone zadania gminy związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. W związku z powyższym kompetencja Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grudziądzu powinna ograniczać się wyłącznie do prowadzenia obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu;
- nałożenie obowiązku pobierania *pisemnej zgody* *osoby lub pełnoletniego przedstawiciela rodziny, której sprawa ma być przekazana do rozpatrzenia w ramach pracy Grupy Roboczej (wzór stanowi zał. nr 2 do Regulaminu) - § 7 Regulaminu.* Działanie to nie znajduje oparcia w przepisach regulujących postępowanie w sprawach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowanych w ramach ZI. Wszczęcie i prowadzenie procedury nie jest uzależnione od zgody osoby doznającej przemocy. W myśl art. 9d. ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”: *Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;*
- stosowanie *kwestionariusza zgłoszeniowego – dokumentu potwierdzającego zgłoszenie sprawy na posiedzenie Grup Roboczych oraz ustalenie z Przewodniczącym miejsca i terminu posiedzenia Grupy - § 5 ust. 1 Regulaminu.* Podstawą do podejmowania interwencji w środowisku rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie jest wyłącznie wszczęcie procedury „Niebieska Karta”.

W celu prawidłowego funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego, zawarto porozumienia o współpracy pomiędzy wójtem, a poszczególnymi kierownikami i pracownikami instytucji (imiennie), a nie podmiotami wskazanymi w ustawie przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Sporządzone Aneksy do porozumień posiadają błędy formalne.

Wymagane ustawowo oświadczenia o zachowaniu poufności wszelkich informacji i danych, które osoby uzyskały przy realizacji zadań związanych z pracami Zespołu Interdyscyplinarnego, są zgodne z treścią dokumentu wynikającą z art. 9c ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (nie wszystkie osoby biorące udział w pracach Zespołu złożyły stosowne oświadczenie). Oświadczenia nie zostały przekazane Wójtowi Gminy Grudziądz, jak wymaga przepis prawa.

W okresie podlegającym kontroli posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Grudziądz zwoływane były zgodnie z terminami określonymi w art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Protokoły z odbytych posiedzeń nie budzą zastrzeżeń, są rzeczowe i odzwierciedlają realizację zadań jakie winien wypełniać Zespół Interdyscyplinarny.

W okresie podlegającym kontroli prawie wszystkie formularze „Niebieska Karta-A” przekazywane były do Przewodniczącego Zespołu zgodnie z terminem określonym w § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i były ewidencjonowane w Rejestrze, który prowadził i przechowywał Przewodniczący Zespołu. W jednym przypadku wszczęto procedurę NK w oparciu o inny formularz niż wskazany w rozporządzeniu w sprawie procedury Niebieskie Karty. Przewodniczący nie podjął w tej sprawie działania dostosowującego stan rzeczy do aktualnych przepisów.

Analiza poszczególnych formularzy „Niebieska Karta” wykazała:

- brak jednolitego postępowania przy wręczaniu osobom dotkniętym przemocą w rodzinie formularza „Niebieska Karta-B”, a także udokumentowania skutecznego sposobu działania Przewodniczącego Zespołu w zakresie przekazania formularza „Niebieska Karta-A” wszystkim członkom Grupy Roboczej, stosownie i w terminach zgodnych z § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- brak kierowania zaproszeń na posiedzenia Grup Roboczych do osób wobec, których istnieje przypuszczenie, że doświadczają przemocy w rodzinie w celu wspólnego wypracowania indywidualnego planu pomocy;
- niezasadne pobieranie od osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc, oświadczeń o wyrażeniu zgody na podjęcie działań przez grupy robocze oraz zgody na przetwarzanie danych osobowych;
- brak formalnego włączenia przez Przewodniczącego Zespołu do działań w ramach prowadzonych procedur „NK”, przedstawicieli oświaty oraz członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (brak udokumentowania ich zaangażowaniu w realizacji procedur „Niebieskie Karty”);
- brak prawidłowego dokumentowania działań przez podmioty uprawnione w procedurach „Niebieskie Karty” tj. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zdrowia i oświaty (głównie przedstawiciele jednostki pomocy społecznej i dzielnicowi diagnozowali aktualne sytuacje w rodzinach, sporządzając stosowne notatki służbowe);
- niezasadne odstępowanie od sporządzania formularza „Niebieska Karta-C”, w przypadku, gdy osoba podejrzewana o doznawanie przemocy w rodzinie nie stawiała się na posiedzenie Grupy Roboczej;
- brak planowania zakresu pomocy dla całej rodziny dotkniętej przemocą przez poszczególnych przedstawicieli podmiotów wchodzących w skład Grup Roboczych (brak

skutecznych działań pomocowych skierowanych wobec dzieci – świadków przemocy, weryfikacji działań ustalania celów krótkoterminowych);

- brak dokumentacji potwierdzającej monitorowanie zachowań sprawców przemocy, brak udokumentowania przez każdą z instytucji tego faktu zawartych w formularzu Niebieska Karta-D”. Brak działań Zespołu Interdyscyplinarnego skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie wymaganych w § 17 pkt ust. 3 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”;
- brak odpowiedniego uzasadnienia oraz zgromadzenia dokumentacji potwierdzającej zakończenie procedur „NK”, tzn.: nie opracowano interdyscyplinarnej diagnozy sytuacji osoby/rodziny, która potwierdziłaby fakt zaprzestania przemocy lub w ogóle niewystępowania przemocy w danej rodzinie. Szczególnie brak uwidocznienia roli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która ma największy obszar działania w rodzinie dotkniętej problemem alkoholowym i przemocy. Brakuje również działań oświaty (pisemnych opinii, wniosków dotyczących funkcjonowania dzieci w rodzinach dotkniętych przemocą);
- brak udokumentowania udzielenia kompleksowych informacji osobie doznającej przemocy w rodzinie oraz notatek z rozmów szczególnie przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z osobami wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat możliwości podjęcia leczenia lub terapii i udziału w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- pobieranie od osób doznających przemocy w rodzinie oświadczeń pod odpowiedzialnością karną o odmowie propozycji skierowania do Specjalistycznego Ośrodka dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Postępowanie takie nie znajduje uzasadnienia w przepisach, powoduje brak możliwości zbudowania zaufania.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego na podstawie art. 7 ust. 2 pkt 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przekazano Wójtowi Gminy Grudziądz następujące zalecenia pokontrolne:**

1. Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem uwag zawartych w treści zaleceń;
2. Wydanie Zarządzenia przez Wójta Gminy Grudziądz powołującego Zespół Interdyscyplinarny;
3. Dokonanie zmian w Uchwale Rady Gminy Grudziądz w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania oraz Regulaminie Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z uwagami zawartymi w treści zaleceń;
4. Dokonanie zmian w Porozumieniach zawartych między Wójtem Gminy Grudziądz, a podmiotami uprawnionymi zgodnie z delegacją ustawową i uwagami zawartymi w treści zaleceń;
5. Dokumentowanie wszystkich czynności realizowanych w trakcie procedury „Niebieskie Karty”, w tym stosowanie pisemnych zaproszeń do osób podejrzewanych o doznawanie przemocy w rodzinie;
6. Odstąpienie od wszczynania procedury „Niebieskie Karty” na innym druku niż formularz „Niebieska Karta-A” wskazany w rozporządzeniu w sprawie procedury „niebieskie Karty”;
7. Zobowiązanie Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego do monitorowania przekazywania formularzy „Niebieska Karta-B” osobom, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie;

8. Sporządzanie każdorazowo formularza „Niebieska Karta-C” stanowiącego analizę sytuacji rodziny oraz indywidualnego planu pomocy;
9. Odstąpienie od składnia oświadczeń o zachowaniu poufności wszelkich informacji i danych uzyskanych przez członków Grup Roboczych, przed każdorazowym przystąpieniem do prac w ramach wszczętych procedur „Niebieskie Karty”;
10. Zobowiązanie członków Grup Roboczych do dokumentowania spotkań w formie protokołów, szczególnie w zakresie podejmowanych działań wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
11. Odstąpienie od pobierania oświadczeń od osób doznających przemocy w rodzinie w trakcie prowadzenia działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
12. Interdyscyplinarne prowadzenie procedur „Niebieskie Karty” poprzez czynny udział przedstawicieli gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, Policji, jednostki pomocy społecznej. Dokumentowanie każdej czynności podjętej przez wymienione służby i gromadzenie tej dokumentacji w teczkach rodzin dotkniętych przemocą;
13. Podejmowanie działań skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym kierowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
14. Dokumentowanie zakończenia procedury „Niebieskie Karty”, według wskazań wynikających z rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

Kontrolę przeprowadzili:

Inspektorzy Samodzielnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Wydział Polityki Społecznej.

Protokół i zalecenia pokontrolne zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej